

Raadsvoorstel

Onderwerp	Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2022-2025 'Samen bouwen aan maatschappelijk herstel'
Zaakid	0637744717
Auteur	Mw. I. Severijns 06 – 55.44.99.51 i.severijns@zoetermeer.nl
Gemeentesecretaris	Huykman, B.J.D.
Directeur	E.C.R.H. Eijkelberg
Portefeuillehouder	Wethouder Ter Laak
Medeverantwoordelijke(n)	

Uiterste behandeldatum (+ reden)	
Programma(s)	Programma 2 Samen leven en ondersteunen
Eerdere besluitvorming	Raadsmemo Regionaal Uitvoeringsplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang Raadsvoorstel Regionale beleidsvisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2018-2020.
Samenvatting	Het Rijk heeft besloten dat de verantwoordelijkheid voor Beschermd Wonen verschuift van de centrumgemeenten naar alle gemeenten. Dat betekent dat de gemeente Zoetermeer vanaf 2023 verantwoordelijk is voor de voorziening beschermd wonen voor de eigen inwoners. De gemeenten van de H5 regio, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Wassenaar en Zoetermeer, hebben een regiovisie opgesteld waarin zij beschrijven wat hun plannen zijn op deze beleidsterreinen gedurende de komende jaren en op welke wijze de gemeenten blijven samen werken.
Bijlagen	1. Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2022-2025 'Samen bouwen aan maatschappelijk herstel'; 2. Advies ASD over (concept) regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2022-2025; 3. Reactie college op advies ASD regiovisie

Raadsbesluit 0637744717

Raadsvoorstel regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang

De raad van de gemeente Zoetermeer;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 12 oktober 2021

besluit

1. De regionale samenwerking voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang in H5-verband voort te zetten;
2. De Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2022-2025 'Samen bouwen aan maatschappelijke herstel' vast te stellen, met daarin opgenomen de volgende ambities:
 - de toegang tot beschermd wonen voor Zoetermeerse inwoners lokaal te organiseren;
 - het realiseren van passende zorg en ondersteuning dichtbij de inwoners;
 - een sterke regionale samenwerking in H5 verband;
 - het voornemen om afspraken te maken over financiën en financiële solidariteit;
 - de beschikbare middelen zijn kaderstellend.

Dit besluit treedt in werking twee weken na de bekendmaking daarvan. Tenzij over dit besluit een inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt gedaan.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 29 november 2021

de griffier,

de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM

drs. M.J. Bezuijen

Toelichting

Probleemstelling en kader

Inleiding

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang zijn voorzieningen voor inwoners die moeite hebben met zelfstandig wonen door problemen op het gebied van psychiatrie, eventueel in combinatie met een verstandelijke beperking en/of middelen gebruik. Momenteel is de gemeente Den Haag als centrumgemeente verantwoordelijk voor deze voorzieningen ten behoeve van de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Wassenaar en Zoetermeer, ook aangeduid als de H5. De gemeente Den Haag voert als centrumgemeente de regie en ontvangt de middelen uit het gemeentefonds.

Eind 2015 is door de Commissie 'Toekomst Beschermd Wonen' (Dannenberg) advies uitgebracht over de toekomst van beschermd wonen in relatie tot de maatschappelijke opvang en andere gemeentelijke taken. De commissie maakt sociale inclusie van cliënten tot uitgangspunt én opgave voor de toekomst: inwoners maken zoveel mogelijk deel uit van het gewone maatschappelijke verkeer. Meer dan nu dient beschermd wonen gericht te zijn op herstel, zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Dit geldt ook voor de maatschappelijke opvang. 'Zelfstandig wonen, tenzij...' is het uitgangspunt.

Doordecentralisatie beschermd wonen

Naar aanleiding van dit advies heeft het Rijk besloten om beschermd wonen verder te decentraliseren. Per 1 januari 2022 start de inhoudelijke doordecentralisatie van beschermd wonen, waarbij vanaf 2023 iedere gemeente zelf verantwoordelijk wordt voor de taken en over een periode van 10 jaar hiervoor stapsgewijs een toenemend budget ontvangt.

Maatschappelijke opvang

De maatschappelijke opvang blijft voorlopig de verantwoordelijkheid van centrumgemeente Den Haag. In 2025 wordt geëvalueerd, afhankelijk van de ervaringen met beschermd wonen, of maatschappelijke opvang vanaf 2026 verder wordt gedecentraliseerd.

Norm van Opdrachtgeverschap

Met oog op deze ontwikkelingen is op de algemene ledenvergadering van de VNG op 10 juni 2020 de [Norm van Opdrachtgeverschap](#) (NvO) aangenomen. De NvO draagt gemeenten op in regionaal verband een regiovisie op te stellen die helderheid geeft over de regionale samenwerking, de beschikbaarheid van voorzieningen voor beschermd wonen en een niet-vrijblijvende governance te organiseren. De H5 heeft dit vastgelegd in de Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2022-2025 'Samen bouwen aan maatschappelijk herstel'.

Beoogd effect

Op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang bestaat er al een langere samenwerking in H5-verband. Den Haag fungeert binnen die samenwerking momenteel als centrumgemeente en verzorgt beschermd wonen en maatschappelijke opvang voor de hele regio. De bestuurders zien de doordecentralisatie als een gezamenlijke uitdaging en voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk voor een dekkende zorginfrastructuur in de hele regio.

Het beoogde effect is het leveren van de juiste zorg aan kwetsbare mensen. Dit doen we primair door in te zetten op lokale ondersteuning dichtbij zodat mensen in hun eigen (woon)omgeving kunnen blijven. Voor een deel van de mensen is deze vorm van ondersteuning niet voldoende en is meer specifieke hulp in een beschermende woonomgeving noodzakelijk. Deze voorzieningen zijn op dit moment (nog) niet voldoende aanwezig in onze eigen gemeente, maar wel in de regio. Om ook voor de meest kwetsbare mensen de juiste zorg te kunnen

leveren is een sterke regionale samenwerking nodig met duidelijke uitgangspunten over de toegang tot deze specialistische voorzieningen.

Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in de regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2022-2025 'Samen bouwen aan maatschappelijk herstel', welke voortborduurde op de 'regionale beleidsvisie 2018-2020' en het 'regionale uitvoeringsplan 2020-en verder'. Hiermee bekrachtigt de regiovisie de eerder vastgestelde uitgangspunten 'sociale inclusie' en 'zelfstandig wonen, tenzij...'. Eerder hebben de gemeenten in de regionale beleidsvisie 2018-2020 daarbij de volgende principes benoemd:

- Continuïteit van zorg: inwoners mogen niet lijden onder systeemaanpassingen;
- Lokaal waar het kan, regionaal waar het moet;
- Zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig.

Vervolg

Met de regiovisie geeft de H5 de koers aan voor de komende jaren en hoe we passende zorg en ondersteuning dichtbij de inwoners willen organiseren. In 2022 wordt de regiovisie verder uitgewerkt in diverse uitvoeringsplannen, waarmee de gemeente Zoetermeer lokaal en regionaal invulling kan geven aan de in de visie genoemde uitgangspunten.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico's

1. De regionale samenwerking voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang in H5-verband voort te zetten;
2. De Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2022-2025 'Samen bouwen aan maatschappelijk herstel' vast te stellen, met daarin opgenomen de volgende ambities:
 - de toegang tot beschermd wonen voor Zoetermeerse inwoners lokaal te organiseren;
 - het realiseren van passende zorg en ondersteuning dichtbij de inwoners;
 - een sterke regionale samenwerking in H5 verband;
 - het voornemen om afspraken te maken over financiën en financiële solidariteit;
 - de beschikbare middelen zijn kaderstellend.

Argumenten

1.1 Er is voldoende ruimte voor lokale invulling

Eén van de uitgangspunten van de visie is 'lokaal waar het kan, regionaal waar het moet'. De samenwerking binnen de H5 biedt voldoende mogelijkheid voor individuele gemeenten om eigen keuzes te maken in de uitvoering van beschermd wonen. Deze keuzes hoeven niet voor alle gemeenten in de H5 gelijk te zijn. De gemeente heeft vanaf 2023 een eigen verantwoordelijkheid en ontvangt daarvoor budget en heeft daarmee voldoende ruimte om beschermd wonen op een manier te organiseren die past bij de lokale voorzieningen en ontwikkelingen.

1.2 We kunnen niet alles lokaal

Met de doordecentralisatie wordt iedere gemeente verantwoordelijk voor het organiseren van zowel lichte als zware vormen van ondersteuning. Het gaat bij beschermd wonen om specialistische verblijfsvoorzieningen waar slechts een beperkt aantal inwoners gebruik van maakt. Vanwege de historische opbouw zijn de voorzieningen voornamelijk geconcentreerd in Den Haag. Voor zowel gemeenten als zorgaanbieders is het niet mogelijk om in iedere gemeente een volledig aanbod van beschermd wonen voorzieningen te realiseren. Door samen te werken kan de H5 inzetten op een regionaal dekkend zorgaanbod, meer spreiding van voorzieningen over de hele regio en verder ontwikkelen van het zorgaanbod dat past bij de behoefte van de regio en lokale gemeenten. Hiermee hebben inwoners uit Zoetermeer altijd toegang tot een geschikte plek, lokaal of regionaal.

1.3 Inwoners mogen geen last hebben van stelselwijzigingen

Op dit moment maken inwoners al gebruik van beschermd wonen voorzieningen. De beleidsveranderingen mogen geen negatieve invloed hebben op hun hersteltraject. Door goede samenwerkingsafspraken te maken wordt de continuïteit van zorg gegarandeerd.

2.1 Met de regiovisie wordt invulling gegeven aan de Norm voor opdrachtgeverschap

De Norm van Opdrachtgeverschap (NvO) is op 10 juni 2020 vastgesteld op de algemene ledenvergadering van de VNG. Met het vaststellen van de regiovisie voldoet de gemeente aan de NvO die VNG en het Ministerie VWS zijn overeengekomen.

2.2 De regiovisie geeft duidelijkheid over de wijze van samenwerken tussen de H5-gemeenten en inzicht in de verdeling van verantwoordelijkheid

In de regiovisie worden duidelijke kaders geschetst over de samenwerking, inkoop en posities van gemeenten. Om de grip- en sturingsmogelijkheden van gemeenten te vergroten worden o.a. de volgende afspraken voorgesteld

- jaarlijkse informatiebrief aan gemeenteraden;
- halfjaarlijkse rapportages;
- inspraak in herzieningsmogelijkheden;
- overlegstructuur op verschillende niveaus;
- gezamenlijk contractmanagement.

Kantttekeningen

2.1 Financiën zijn kaderstellend

De regiovisie geeft richting aan de inhoudelijke ontwikkeling van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De financiën die nodig zijn voor deze transformatie zijn nog niet duidelijk, omdat daar nog landelijke besluitvorming over moet plaatsvinden. In 2022 komt pas duidelijkheid over de financiële budgetten. De financiën zijn kaderstellend voor de uitvoering van beschermd wonen en de haalbaarheid van de ambities uit de regiovisie.

2.2 Landelijke besluitvorming kan gevolgen hebben voor ambities en afspraken uit de regiovisie.

Er zijn onzekerheden over de nieuwe financiële verdeling van beschermd wonen, omdat de landelijke besluitvorming hierover vertraagd is. Voorwaarde voor de doordecentralisatie is een financiële herverdeling van de middelen over alle gemeenten. Doordat er onduidelijkheid is over de nieuwe verdeling is het ook nog niet in te schatten of de toename van het lokale budget gelijk loopt met het aantal cliënten waarvoor Zoetermeer vanaf 1-1-2023 verantwoordelijk is. Dit heeft mogelijk gevolgen voor de financiële afspraken en de planning van de doordecentralisatie.

2.3 De mogelijkheid tot zelfstandig wonen is afhankelijk van het woningaanbod

We zetten in op zoveel mogelijk zelfstandig wonen, omdat herstel van bijvoorbeeld trauma's, psychische problemen, dak- of thuisloosheid begint met een eigen en veilige woonplek. Voor inwoners die tijdelijk verblijven in een beschermde woonvorm of in een voorziening voor maatschappelijke opvang, is het perspectief altijd om uit te stromen naar een eigen woonplek, waarbij opnieuw ambulante zorg of ondersteuning ingezet kan worden. De beschikbaarheid van woningen is daarvoor een randvoorwaarde. Dit is een belangrijk vraagstuk voor de komende jaren, want niet alleen in onze gemeente en regio, maar ook landelijk stagneert de uitstroom vanuit instellingen richting een eigen een woning, vanwege een gebrek aan passende huisvesting. Om in te zetten op de beschikbaarheid van woningen is in H9-verband door de bestuurders van de Bestuurlijke Tafel Wonen een principebesluit genomen over de woonopgave en de uitstroombmogelijkheden naar een eigen woning voor inwoners die gebruik maken van jeugdhulp, beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

2.4 De regiovisie bevat veel ambities, er kan een spanningsveld ontstaan tussen doelen en lokale mogelijkheden die te realiseren.

De komende jaren worden de ambities uit de regiovisie lokaal en regionaal verder uitgevoerd. Het succes van de doordecentralisatie is mede afhankelijk van beleidsontwikkeling op aanpalende beleidsterreinen zoals Wmo, participatie, wonen en jeugd die gezamenlijk zorgen voor een inclusieve samenleving. Daarvoor is het nodig zoveel mogelijk integraal te werken.

Financiën

Vanaf 2023 krijgt iedere gemeente zelf financiële middelen voor de uitvoering van beschermd wonen, dus ook de gemeente Zoetermeer. Voor de verdeling van de middelen over alle gemeenten, wordt een nieuw objectief financieel verdeelmodel gemaakt, gekoppeld aan de herijking van het gemeentefonds. Het nieuwe verdeelmodel is nog niet vastgesteld, dat is een verantwoordelijkheid van het nieuwe kabinet. Zodra de financiële kaders bekend zijn, kunnen afspraken gemaakt worden over de financiën in relatie tot de uitvoering van beschermd wonen, waarbij de beschikbare middelen kaderstellend zijn. Deze afspraken worden ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd.

Controleprotocol

Niet van toepassing.

Participatie en Communicatie

Bij de totstandkoming van de regiovisie zijn verschillende partners betrokken, zoals cliënten(vertegenwoordigers), zorgaanbieders en de adviesraden sociaal domein van de H5.

Op 10 mei 2021 is een themabijeenkomst voor de gemeenteraad van Zoetermeer georganiseerd over de doordecentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

De ASD heeft op 31 augustus 2021 advies uitgebracht over de regiovisie (conceptversie). Het advies van de ASD is verwerkt in de definitieve versie van de regiovisie en wordt ook betrokken bij de uitvoering van beschermd wonen.

Duurzaamheid

Niet van toepassing.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten

Niet van toepassing.

Rapportage en evaluatie

In de regiovisie is een gezamenlijke visie geformuleerd die de komende jaren in de praktijk wordt gebracht. De ambities en plannen uit de regiovisie krijgen verder vorm in diverse uitvoeringsdocumenten, zoals een uitvoeringsplan, convenant en mandaatbesluit en dienstverleningsovereenkomst.

De gemeenteraden van de H5 worden jaarlijks op een vast moment geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de doordecentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Verder verloopt informatieverstrekking aan de raad via gebruikelijke rapportages.